

Zondag 22 oktober 2023

Negenentwintigste zondag door het jaar

Lezingen: Jesaja 45, 1.4-6; 1 - Tessalonicenzen 1, 1-5B; Matteüs 22, 15-21

Inleiding

Vandaag luisteren we naar twee lezingen.

Voor een goed begrip van de eerste lezing uit het boek Jesaja is het belangrijk te weten wie Cyrus was en wat zijn rol was. Cyrus was een vorst uit Perzië, die de macht in Babylon had overgenomen. Hij laat de joodse ballingen terugkeren naar hun land. Volgens Jesaja vervult hij hiermee de roeping, die hij van de Eeuwige ontvangen heeft (1). Cyrus was voor de joden een vreemdeling uit een ver land. Een vreemdeling die gerechtigheid bracht.

Voor een goed begrip van de tweede lezing is het van belang te weten dat Jeruzalem verdeeld was en dat de Farizeeën en de Herodianen tegenover elkaar stonden. De Farizeeën streefden naar onafhankelijkheid terwijl de Herodianen wilden samenwerken met de Romeinse bezetter. De Farizeeën en de Herodianen vragen samen aan Jezus om te kiezen voor de een of voor de ander. Maar Jezus laat zich daartoe niet verlijden.

Beide verhalen zijn geloofsverhalen over de betekenis van God in ons leven. Ze vragen ons naar de uiteindelijke zin van ons eigen bestaan.

Overweging

Verhalen uit de bijbel willen ons inspireren in ons dagelijks leven en stellen ons vragen. Vragen, zoals hoe verhouden wij ons tot onze medemens? Waar willen we als gemeenschap heen? En wat gebeurt er tussen God – de bron van ons leven - en onszelf? Bijbelverhalen zijn geloofsverhalen, geen historische documenten; het zijn beelden die gaan over de zin van ons bestaan (2).

We leven de laatste jaren steeds meer in een tijd van contrasten: het is zwart of het is wit, je bent voor iets of je bent tegen. Vooral als conflicten escaleren ontstaat een situatie waarin het adagium geldt van “wie niet voor ons is, is tegen ons”.

In conflictgebieden zoals Oekraïne, Israël en Gaza is veel verwarring, dreiging en verdriet. Wij, hier in onze veilige omgeving, voelen ons machteloos bij het zien van zoveel leed. Je wordt er stil van. Verbijsterd vragen we ons af: Waarom? Wat kunnen we doen?

Verbijstering was er ook bij de joodse vrouw, die lange tijd als vredesactiviste regelmatig contact had met inwoners uit Gaza waar ze vlakbij woonde. Ze wist na de aanval niet meer hoe ze nu 'vredelievend' om zou kunnen gaan met haar oude Palestijnse contacten en ze twijfelde openlijk aan haar vredesinspanningen. Ze werd indringend meegesleept naar een zwart-wit wereld.

Meegesleept worden door gebeurtenissen, emoties of meningen, het kan je leven een wending geven. En niet alleen jouw leven maar ook dat van een ander.

Een studievriend van mij werd een paar jaar geleden door de politie opgehaald omdat hij verdacht werd van fraude. Achteraf werd hij vrijgesproken omdat hij onschuldig was. Sommige bureaus van hem denken nog steeds dat hij het wel gedaan zal hebben, anders was de politie niet gekomen. Hun mening staat vast. Zij hebben geen idee wat deze gebeurtenis met hem gedaan heeft.

Zijn wijzelf ook weleens in zo'n val getrappt? Dat je vasthoudt aan een mening, die misschien feitelijk achterhaald is? En is het dan werkelijk de zin van je leven om je zo te laten meeslepen? Om alleen de kwestie vanuit je eigen perspectief te blijven bezien, zonder oog voor wat de positie van de ander is en wat het met een ander doet?

In het evangelie van vandaag wordt ook een soort val geschetst. Jezus wordt om zijn mening gevraagd: wel of geen belasting betalen aan de keizer. Ben je er voor of ben je er tegen? Jezus laat zich niet meeslepen door de vraag. Het gaat hem om iets anders: wat is onze relatie met God en – omgekeerd- wat is de relatie van God met ons?

Jezus zelf bracht zijn verbinding met God tot uitdrukking door contemplatie of bidden en vooral door zich concreet in te zetten voor medemensen in nood, ook voor vreemdelingen. Hij wilde hen zien, hij zocht hun gezicht.

Toen ik aan twee jonge mensen, eind twintig, vroeg welk beeld zij hebben bij het woord God in de evangelie-lezing, antwoordden ze zonder aarzeling: wij weten niet wie of wat God is; maar in het woord God in dit verhaal lezen wij de gemeenschap van mensen. Het is belangrijker dat we ons inzetten voor het wel en wee van onze medemens dan dat we ons uiteen laten drijven door politieke verschillen. Het is volgens mij niet zo, dat in hun woorden God niet aanwezig is.

Het verhaal gaat dat men bij de bevrijding van Frankrijk in de tweede wereldoorlog onder het puin van een gebombardeerde kerk een ernstig beschadigd beeld vond waarvan de handen ontbraken. Vaklieden herstelden het beeld op een fraaie manier maar brachten geen nieuwe handen aan. Onder het beeld plaatste men een tekst: 'Hij heeft geen andere handen dan de onze'.

Wat zouden vandaag *onze* handen kunnen zijn? Ik denk aan twee aspecten: openheid en aandacht.

Bij een open overleg, waarbij je je kwetsbaar opstelt, kunnen veel kanten van een zaak aan de orde komen. En dat kan anderen helpen om in openheid na te denken over hun eigen keuzes. En openheid gaat hand in hand samen met aandacht voor elkaar, op zoek zijn naar het gezicht van de ander ook al spreekt hij of zij een andere taal.

We zullen vanuit een open houding zo moeten leren spreken dat ook vreemde culturen en andere geloofstalen ons kunnen begrijpen. En wij zullen op onze beurt andere culturen en geloofsverhalen moeten leren begrijpen, zegt de hooggeleerde priester Tomas Halik(3). Geloofwaardig spreken met elkaar van hart tot hart. Met respect voor verscheidenheid en ieders eigenheid.

We zullen het zelf moeten doen. Hij heeft geen andere handen dan de onze om ons een 'huis te bouwen, waar de deur openstaat, waar zoekers en zieners hun harten kunnen verwarmen en van hun toekomst gaan dromen', zo zingen we vandaag. Hoe zou zo'n huis eruit kunnen zien? Wie zijn de bezoekers? Zijn het dezelfde mensen als de afgelopen dertig jaar, of komen er nieuwe bij? En welke zorgen en behoeftes hebben ze? Wordt zo'n huis een plaats van ontmoeting, luisteren en gesprek, een bron van verzoening en vrede? En staan de deuren open?

Tot slot, wij zijn hier niet bij elkaar om politieke issues te bespreken of om een zwart-wit wereld te creëren. Wij vragen hier naar de uiteindelijke zin van ons bestaan en we willen deze actief maken, ieder op zijn eigen manier.

De lezingen van vandaag willen ons duidelijk maken, dat er een eeuwige bron van ons leven is die ieder van ons draagt, een bron die zich om ons bekommert. Wij zijn – wat er ook gebeurt - uiteindelijk in goede handen.

Hyleco Nauta

Inspiratie:

- 1 - Voor het luiden van de klok, Janssen/Zuidberg
- 2 - Tijdschrift voor verkondiging 80-5, Walter Verhelst
- 3 - De namiddag van het christendom, T.Halik